Täysistunto

Torstai 21.2.2019 klo 16.01—22.46

4. Vakuutus- ja eläkelaitosten lääkäreiltä poistettava mielivaltainen oikeus kumota potilasta hoitavan lääkärin lausuntoja. Tapaturmavakuutuslain 41 d § muuttaminen siten että tuo mielivaltaisuus poistuu.

Kansalaisaloite KAA 4/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 33/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 33/2018 vp. Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotus hylätään.

Keskustelu

17.10 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään on käsittelyssä kansalaisaloite, jossa ehdotetaan tapaturmavakuutuslakiin, siis nykyiseen työtapaturma- ja ammattitautilakiin, sellaista säännöstä, jonka mukaan vakuutus- tai eläkelaitoksen lääkärin on merkittävä korvausasiassa lääketieteellisen seikan arviointia koskeva kannanottonsa noudattaen terveydenhuollon ammattihenkilölain 23 §:ssä säädettyjä lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja koskevia muotovaatimuksia. Siis käytännössä aloitteessa esitetään, että vakuutus- ja eläkelaitosten lääkäreillä pitkään ollut lain suojaama oikeus tehdä päätöksiä ilman vastuuta lausunnoistaan muutettaisiin. Aloitteen tekijät ovat siis pitäneet perusteltuna, että kun hoitavalta lääkäriltä vaaditaan lausunnon allekirjoittamista kunnian ja omantunnon kautta, niin näin pitäisi edellyttää myös vakuutuslääkäreiltä, ja aloitteentekijät esittävät, että tapaturmavakuutuslakiin lisättäisiin tätä koskeva säännös näistä lausunnon antavan lääkärin muotovaatimuksista ammattihenkilölain 23 §:n mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa, että nämä kansalaisaloitteen sekä kansalaiskeskustelun tärkeät viestit siitä, että ihmiset kokevat epäoikeudenmukaisuutta ja epäluottamusta päätöksenteon riippumattomuuteen, ovat huolestuttavia niin vakuutuspäätösten uskottavuuden kuin koko järjestelmänkin hyväksyttävyyden kannalta. Erityisen ongelmallinen tilanne on vakuutettujen kannalta silloin, kun korvauksen hakijaa hoitaneen lääkärin lausunto ja johtopäätökset eroavat vakuutus- tai eläkelaitoksen päätöksestä. Näitä tapauksia oli esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeiden osalta viime vuonna 29 prosenttia, ja esimerkiksi vakuutusyhtiöille ilmoitetuista työtapaturmista ja ammattitaudeista noin 10 prosenttia oli hylkäävien päätösten osuus, ja lääketieteellisellä työkyvyttömyysperusteella tehtyjen hylkäyksien osuus on noin 1,6—2,5 prosenttia hakemuksista.

Valiokunta on kiinnittänyt jo vuosien varrella huomiota etuuspäätösten perusteluiden selkeyden ja ymmärrettävyyden merkitykseen. Asiaa on sivuttu kaikki nämä vuodet. Myöskin on hyvä todeta, että tällä hetkellä ministeriössä on jo tosiasiallisesti käynnissä

laajapohjainen neuvottelukunta, joka nimenomaan selvittää ja jatkaa vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämistä aiempien hankkeiden ja selvitysten pohjalta. Mukana ovat hyvin monet tahot, ja tämä neuvottelukunta istuu nyt kolme vuotta yhteen jaksoon.

Arvoisa puhemies! Keskustelua herätti valiokunnassa erityisesti se, mikä on oikea tapa vakuutuslääkärijärjestelmää kehittää. Kansalaisaloitteen ehdotus siitä, että järjestelmää kehitettäisiin nimenomaan korjaamalla vallitsevaa lakia ammattihenkilölain muotosäännöksen mukaisesti, ei välttämättä tuo korjausta niiden ihmisten asemaan, joista tämä kansalaisaloite kumpuaa. Tältä osin valiokunta kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että tämä kyseinen ehdotus ei tosiasiassa tule parantamaan ihmisten mahdollisuutta saada oikeutta asialleen.

Näin ollen valiokunta päätyy omassa ratkaisussaan siihen, että valiokunta ensinnäkin toteaa, että nykyinen järjestelmä on sosiaaliturvan ja sen piirissä olon suhteen jo hyvin monimutkainen ja yksityistapauksissa voi olla hyvin isojakin taloudellisia vaikeuksia, jos saa hylkäävän päätöksen tällaisessa asiassa. Valiokunta korostaa ensinnäkin sitä, että tällaisen korvauksen tai etuuden epääminen ei saa merkitä sitä, että henkilö jää kokonaan ilman toimeentuloturvaa, ja sitä, että perusoikeuksien toteutumisen kannalta on tärkeää, että myös päätöksenteon nopeus ja sujuvuus on turvattu, ja sitä, että etuuden hakijoiden kannalta tärkeää on yhdenvertaisuus ja perusteltujen päätösten selkeys ja laadukkuus ja kattavuus. Tältä osin valiokunta korostaa myös vakuutuslääkäreiden puolueetonta koulutusta ja hoitavien lääkäreiden vakuutuslääketieteellistä osaamista ja sen kehittämistä.

Arvoisa puhemies! Varmasti monen kysymyksenä sitten on, että jos tämä ei valitettavasti ole se konkreettinen tapa, jolla muutettaisiin sitä, mikä synnyttää epäoikeudenmukaisuuden tunnetta vakuutuslääkärijärjestelmän osalta, niin millä se sitten pitäisi tehdä. Kävimme tästä kyllä vakavan keskustelun valiokunnassa, ja valiokunta korostaa tässä yhteydessä erityisesti sitä, että kyllä luottamusta tarvitaan edelleen vakuutuslääkärijärjestelmään ja sitä pitää pystyä kehittämään ja sen pitää paremmin vastata kansalaisten oikeustajuun ja tämän oikeustajun huomioiminen on erityisen tärkeää kehitystyössä.

Näin ollen valiokunta päätyy siihen, että vaikka teknisesti tämä kansalaisaloite nyt hylätään erityisesti siksi, että tätä varsinaista pykälää, johon muutosta tehtäisiin, ei enää uudessa lainsäädännössä ole olemassa, niin silti valiokunta katsoo, että nimenomaan tämä kansalaisaloite on johtanut siihen, että käydään keskustelua koko vakuutuslääkärijärjestelmän tulevaisuudesta ja sen toiminnan kehittämisestä. Silloin pidän merkittävänä sitä, että koko valiokunta päätyy ratkaisuun, jossa tosiasiassa valtioneuvoston tulee nyt selvittää eri keinot, millä tavalla tätä vakuutuslääkärijärjestelmää voidaan kehittää edelleen, jotta se vastaisi kansalaisten oikeustajua.

Tämän takia valiokunnan lausumaehdotus on minusta järeä järeä lausumaehdotus. Nimittäin siinä edellytetään, että valtioneuvosto valmistelisi esityksen vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaamiseksi ja antaisi eduskunnalle ehdotukset lainsäädännön muutoksiksi jo vuoden 2020 kevätistuntokaudella. Tässä yhteydessä on selvitettävä myös vakuutuslääkäreiden lausuntojen muotovaatimusten kirjaamista lainsäädäntöön, siis juuri sitä, mitä tässä kansalaisaloitteessa nimenomaan esitettiin. Mutta millä tavalla nämä muotovaatimukset pitäisi tehdä ja mitkä ovat ne konkreettiset keinot, joilla tähän saadaan lisää oikeutta, sitä nyt sitten lähdetään selvittämään. Pidän tätä valiokunnan ratkaisua siltä osin merkittävänä, että me saamme nyt aikaan tässä asiassa. [Timo Heinosen vastauspuheenvuoropyyntö]

Puhemies Paula Risikko: Lupasin, että heille, jotka ovat odottaneet pitkään, annetaan tässä nyt ainakin ensiksi puheenvuoro.

17.19 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö tähän kansalaisaloitteeseen on yksimielinen, ja esittelen tässä perussuomalaisen eduskuntaryhmän kantoja ja ajatuksia näin valiokuntavastaavana.

Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensimmäisenä haluan kiittää kansalaisaloitteen laatijoita Pertti Latvalaa ja Nico Ojalaa. Haluan myös kiittää kaikkia kansalaisia. Liki 60 000 ihmistä on tämän aloitteen allekirjoittanut, ja sanomattakin on selvää, että kansa on jälleen käyttänyt sitä järeintä omaa asetta, jolla saa asiansa kuuluviin tänne eduskuntaan, eli kansalaisaloitetta, ja on hienoa, että me ehdimme sen vielä täällä käsitellä. Toki aina voidaan miettiä, että lisää aikaa ja enemmän asiantuntijakuulemisia varmasti olisi ollut paikallaan, mutta on hyvä, että tämä on nyt täällä meillä käsittelyssä ja voimme myös ihan ilolla kertoa, mitä kaikkea tänne meidän mietintöömme on laitettu sisälle.

Haluan erityisesti kiittää myös perussuomalaisten kansanedustajaa Jari Ronkaista, joka on tehnyt niin lakialoitteen vuonna 2017 kuin myös toimenpidealoitteen liittyen vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämiseen ja parantamiseen. Se on oikeastaan ollut päänavaus tälle koko asialle, ja on hienoa, että nyt sitten asiat etenevät ja lakialoite ja toimenpidealoite saavat myös tällä tavalla äänen täällä eduskunnassa.

Tässä aloitteessahan katsotaan, että vakuutus- ja eläkelaitosten lääkäreillä on ollut pitkään lain suojaama oikeus tehdä päätöksiä ilman vastuuta lausunnoistaan, ja aloitteen tekijät pitivät perustuslain 6 §:n turvaaman yhdenvertaisuuden vastaisena sitä, että hoitavalta lääkäriltä vaaditaan lausunnon allekirjoittamista kunnian ja omantunnon kautta mutta samaa ei edellytetä vakuutuslääkäriltä. Eli ihan selkokielellä siitä tässä aloitteen sisällössä on kysymys.

Me perussuomalaiset pidimme erittäin tärkeänä, että tämä asia nousee esille valiokunnassa, ja iloitsemme siitä, että saimme yksimielisesti tänne meidän mietintöömme lausuman, jonka valiokunnan puheenjohtaja Krista Kiuru juuri äsken esitti: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee esityksen vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaamiseksi ja antaa eduskunnalle ehdotukset lainsäädännön muutoksiksi vuoden 2020 kevätistuntokaudella. Tässä yhteydessä on selvitettävä vakuutuslääkäreiden lausuntojen muotovaatimusten kirjaamista lainsäädäntöön.” Tämä lausuma on todellakin jykevä ja järeä, ja se sisältää myös tämän tarkkailun, että tarkastetaan ja selvitetään, voidaanko kirjata lakiin ”kunnian ja omantunnon kautta” ja mitä merkitystä sillä olisi. Eli erittäin tärkeää, että tällainen lausuma lähtee eteenpäin ja että tätä järjestelmää tarkkaillaan ja kehitetään.

Arvoisa rouva puhemies! Prosessit ovat erittäin pitkiä niille ihmisille, jotka hakevat itselleen oikeutta ja jotka ovat kokeneet tapaturman tai muun vamman. Aika kulkee, kipua on, ja kipeä ihminen ei välttämättä jaksa lähteä taistelemaan oikeuksiensa puolesta. On tärkeää, että muistamme täällä, että kuka tahansa meistä, kun me poistumme tuosta ovesta, voi liukastua, voi kaatua, voi olla se, joka seuraavana on hakemassa itselleen oikeutta. Ja jos hakemus tulee palautuksena kuin bumerangi takaisin, ilman että sen saaja ymmärtää, mistä on kysymys, ja niin, että hän kokee, että on puuttunut avoimuutta tai on tiedottamisessa tai ymmärtämisessä jotakin vikaa, niin että ei saa selväksi, minkä takia tämä hakemus on palautunut, minkä takia on tullut kielteinen päätös, niin nämä ovat niitä asioita, joita meidän tulee avata. Meidän tulee kehittää koko yhteiskuntaa entistä enemmän selkokieliseksi, ja erityisesti näissä tapauksissa. Ihmisen, joka saa kielteisen päätöksen, tulee tietää,

minkä takia ja miksi. Paperiruljanssissa ja byrokratian rattaissa on erittäin hankalaa ja ahdistavaa olla, ja korostan vielä, että kipeä ihminen ei jaksa.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite tuo merkittävällä tavalla esille niitä seikkoja, joiden perusteella vakuutuslääkärijärjestelmää on edelleen arvioitava ja kehitettävä kansalaisten oikeusturvan ja järjestelmän hyväksyttävyyden parantamiseksi, ja tuntuu hyvin tylylle, kun me aina näissä mietinnöissämme kerromme, että kansalaisaloite hylätään. No, tämä on se prosessi, miten se täällä menee, mutta kuitenkin kansalaisaloite on johtanut siihen, että me olemme vahvasti esittäneet lausumallamme, että asia ei saa jäädä tähän vaan asian on edettävä eteenpäin.

Toivon, että kansalaisten oikeusturva toteutuu ja päätöksenteon luotettavuus ja uskottavuus säilyvät myös tulevaisuudessa ja me voimme avata niitä asioita, kun tätä järjestelmää ryhdytään kehittämään. On erittäin hyvä asia, että tämä asia nyt tästä lähtee eteenpäin ja etenemään. Odotamme toki mielenkiinnolla, minkälaisia tuloksia sitten saamme.

Mutta terveisiä aloitteen tekijöille ja aloitteen allekirjoittajille, ja niille ihmisille, jotka parasta aikaa näissä prosesseissa ovat mukana, voimia toivotellen.

17.24 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensimmäisenä haluan kiittää kansalaisaloitteen alullepanijaa Pertti Latvalaa ja kansalaisaktiivi Nico Ojalaa siitä, että tämä vakava epäkohta lainsäädännössämme on saatu vihdoin tänne eduskunnan käsiteltäväksi.

Vakuutusyhtiöiden ja niiden käyttämien asiantuntijalääkäreiden mahdollisuus kiistää hoitavan lääkärin diagnoosi potilasta näkemättä haastaa laajasti kansalaisten oikeudentajua. Tästä on hyvänä osoituksena se, että kansalaisaloite keräsi vain vajaassa kahdessa kuukaudessa vaadittavat 50 000 allekirjoitusta.

Kansalaisaloitejärjestelmä on osoittanut tarpeensa jo useita kertoja. Se on tarjonnut ihmisille suoran kanavan vaikuttaa ja tuoda päivänpolttavia aiheita eduskuntaan. On tärkeää, että tämä kansalaisaloite eteni käsittelyyn, sillä uhkana oli myös sen raukeaminen eduskuntakauden päättymiseen. Käsittelemättä jättäminen olisikin ollut mielestäni kansanvallan halveksuntaa. Osa oikeusoppineista epäili, voiko tätä kansalaisaloitetta käsitellä lainkaan sen viitatessa jo kumottuun lakiin. Mielestäni on kuitenkin kohtuutonta odottaa maallikolta samantasoista valmistelua kuin eduskunnan virkamiehiltä on totuttu näkemään. Aloitteen tekijät ja puuhamiehet on kutsuttu valiokuntaan kuultaviksi, ja tahto kansalaisaloitteen takana on tullut selvitettyä. Aloitetta on käsitelty sen arvon mukaisella tavalla.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön. Kiitos siitä. Valiokunta on epäilemättä saanut kansalaisaloitteen kuulemisen aikana kuulla niin aloitteen tekijöiltä kuin potilasjärjestöiltäkin, minkälaisen epäoikeudenmukaisuuden kohteeksi ihmiset ovat joutuneet vakuutusyhtiöiden taholta. Vaikkakin valiokunta esittää lakiehdotuksen hylkäämistä, on valiokunnan lausuma ehdottoman kannatettava. Seuraavan hallituksen tulee valmistella esitys vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaamiseksi. Päätös on myös ymmärrettävä, sillä nyt puhutaan niin isosta lakikokonaisuudesta, että sen valmisteluun on varattava vähintään puoli vuotta aikaa. Se on aika, jota tällä eduskunnalla ei enää ole. Lausumassa näkyy myös perussuomalaisten kädenjälki. Haluaisinkin kiittää perussuomalaisten kansanedustaja Arja Juvosta aktiivisesta valiokuntatyöstä. Vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaaminen on yksi perussuomalaisten eduskuntaryhmän kärkihankkeista ja viimeksi esitelty eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetissa vuodelle 2019.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen vaatimus siitä, että vakuutuslääkärien tulee noudattaa terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain mukaisia muotovaatimuksia, on linjassa lakialoitteeni kanssa, jonka tein reilut kolme kuukautta ennen nyt käsittelyssä olevaa kansalaisaloitetta. Lakialoitteeni synnytti runsaasti julkista keskustelua ja toi vakuutuslääkärijärjestelmän ongelmat linssin alle. Lakialoitteessa esittämäni ja kansalaisaloitteessa toistettu vaatimus niin kutsutusta totuusvelvoitteesta tarkoittaisi käytännössä sitä, että vakuutuslääkäri joutuisi allekirjoittamaan laatimansa asiakirjat kunnian ja omantunnon kautta siinä missä muutkin lääkärit. Tämä velvoite kumottiin vuonna 2004 kansalaisaloitteessakin viitatulla tapaturmavakuutuslain 41 d §:llä, joka nykyisin sisältyy muihin lakeihin.

Nyt ei kuitenkaan päätetä mitään valmista, vaan seuraava eduskunta ja hallitus ottavat asiakseen korjata vakuutuslääkärijärjestelmän vääryydet. Jatkokäsittelyssä on äärimmäisen tärkeää, että selvitetään sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuman mukaisesti mahdollisuus totuusvelvoitteen kirjaamisesta lakiin. Lisäksi kehotan huomioimaan lakialoitteeni ja perussuomalaisten eduskuntaryhmän esitykset käänteisestä todistustaakasta, jolloin vakuutusyhtiö joutuisi lääketieteellisin perustein kumoamaan hoitavan lääkärin lausunnon. Tämä kantaisi jo pitkälle kansalaisten kokeman mielivallan poistamiseksi.

Puhemies Paula Risikko: Haluatteko tässä vaiheessa pienen debatin? — Pieni vastauspuheenvuorovaihe.

17.30 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On valitettavaa, että aika usein nämä kansalaisaloitteet kaatuvat erilaisiin teknisiin ongelmiin, ja haluan tällä kertaa antaa kyllä kiitosta sosiaali- ja terveysvaliokunnalle ja sen puheenjohtajalle Krista Kiurulle ja kaikille jäsenille siellä, että on etsitty sellainen ratkaisu, että tekninen ongelma ei kaada kansalaisaloitetta vaan tässä kansalaisaloitteen tavoite etenee lausuman kautta niin, että keväällä 2020 pitää eduskuntaan tuoda, ei vain selvitystä vaan esitys siitä, että tämä asia saadaan kuntoon.

Tarvitaan siis puolueeton taho, mielestäni, antamaan asiantuntijalausuntoja vakuutuslääketieteellisissä kiistatilanteissa.

Haluan vielä lopuksi antaa kiitosta erityisesti kansanedustaja Jari Ronkaiselle, joka on ollut tässä asiassa eduskunnan primus motor, tehnyt aloitteen tästä ja vienyt sitä määrätietoisesti eteenpäin, ja tämä kansalaisaloite sitten buustasi sen tähän lopulliseen ratkaisuun.

Kiitos sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

17.31 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä voisi yhtyä edustaja Heinosen puheeseen siinä mielessä, että on todella surullista, että usein kansalaisaloitteilta odotetaan, että ne ovat täydellisiä, vaikka meidän eduskunnan tehtävähän on toteuttaa se henki. Siksihän me täällä olemme, ja meillä on asiantuntijoita virkamiehinä, jotka nimenomaan toteuttavat tämän, joten me emme saa koskaan piiloutua kansalaisaloitteen taakse, jos siellä on joku tekninen pikku harha tai joku muu, joka ei toimi. Joten sen takia on hyvä, että tähän suhtauduttiin hyvin vakavasti.

Kun ihminen todella kokee jonkun tapaturman ja onnettomuuden, niin hänellä on jo tarpeeksi vaikeata silloin, ja silloin testataan se, onko meidän yhteiskunta oikeudenmukainen, saako hän oikeutta, pidetäänkö hänestä huolta. ”Kunnian ja omantunnon kautta” kirjaamiselle ei ole mitään estettä, ja nyt tässä jo käynnistettiin se, että me sitten palaamme tä-

hän asiaan, ja tämä kansalaisaloitteen henki toteutuu, koska erinomaiset edustajamme Juvonen ja Ronkainen ovat pitäneet siitä huolen. Minä olenkin heistä äärimmäisen ylpeä, ja minun täytyy kyllä sanoa, että perussuomalaisella puolueella on kyllä korostunut oikeudentaju.

17.33 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan yhtyä niihin kiitoksiin sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, joita tässä on esitetty. Todella on niin, että vaikka — näin ymmärsin — käsittelyssä muitakin vaihtoehtoja oli, niin täällä sitten valiokunnan johdon hyvällä työllä päädyttiin siihen, että löydettiin yhteisymmärrys tästä ponnesta. Kiitos siitä valiokunnalle.

Todella on näin, että kun meillä on nyt se toisen asteen maksuttomuus -aloite ollut, niin tässähän on kaksi hyvin erityyppistä tapaa käsitellä kansalaisaloite. Kiistatta molemmissa on teknisiä ongelmia, mutta tässä nimenomaan löydettiin yhteinen tahto ja yhteinen ponsi siitä, että me kaikki ryhmät edellytämme, että valtioneuvosto valmistelee esityksen vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaamiseksi, eli yhteinen tahto, mitä ei tässä toisen asteen maksuttomuus -aloitteessa löydetty, tässä löydettiin. Tämä on esimerkki siitä, että kansalaisaloitejärjestelmää voi käyttää myös näin, vaikka siellä ei jokainen tekninen yksityiskohta ole pilkkua myöten kohdillaan.

17.34 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn kiitoksiin valiokunnalle tomerasta työstä, mutta annan samalla myös moitteita. Moitteita annan siitä, että tässä valiokunnan mietinnössä ei kertaakaan päästä siihen ydinongelmaan, joka liittyy hoitavan lääkärin ja vakuutuslääkärin lausuntojen erilaisuuteen. Se ydinongelma on se, että meillä on lainsäädännössä 11 erilaista määritelmää työkyvyttömyydelle. Tämä ei ole vakuutuslääkärin vika, ja meidän täytyy muistaa, että niin hankalassa tilanteessa kuin ihmiset, jotka kokevat itsensä työkyvyttömiksi, ovatkin, niin ongelma on isosti se, että heidän hoitavalle lääkärilleen se on lääketieteellinen asia mutta vakuutuslääkärille se on juridinen asia ja hän joutuu huomioimaan nämä 11 erilaista määritelmää. Ja myös siitä, miten näitä määritelmiä lähdetään perkaamaan, olisin toivonut tähän valiokunnan mietintöön jotakin lausuntoa.

17.35 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä asia on ollut esillä, ja tämä tiedetään valiokunnassa, mutta koska nimenomaan tässä kansalaisaloitteessa esitetään vain yhtä tapaa ratkaista asia, tässä kansalaisaloitteen kuulemisessa me olemme nimenomaan nyt käyneet läpi sitä, että näillä muotovaatimuksillako tämä asia voitaisiin hoitaa. Oikeusministeriön kanta oli selvä: tämäntyyppinen vaatimus voitaisiin kirjata, mutta valitettavasti se ei toisi tähän asiaan helpotusta. Tätä kautta olemme syvästi huolissamme valiokunnassa siitä, että jos tämä ei ole se lääke, niin millä tavalla tätä oikeustilaa parannetaan. Siltä osin tässä on näitä monia muita vaihtoehtoja, ja tämä on yksi vaihtoehto, jota edustaja Järvinen hyvin kuvasi, mutta tähän ei ole ruvettu sitten luettelemaan. On myös valitusjärjestelmän kautta tehtäviä ratkaisuja ja monia muita, mutta niihin ei otettu kantaa, koska tässä käsitellään nimenomaan nyt tätä kansalaisaloitetta ja annetaan tälle kansalaisaloitteelle mahdollisuus. Se on minusta tärkeintä. Ja mietinnössä vielä viitataan näihin muotovaatimuksiin, että sekin vielä tarkkaan selvitetään.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tässä vielä viisi vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen ministerille vastauspuheenvuoro.

17.36 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan itsekin kiittää tässä yhteydessä aloitteentekijöitä tärkeän ja monia suomalaisia syvästi koskettavan asian tuomisesta tänne eduskuntaan. Kiitän myös valiokuntaa, kiitän teitä hyvästä työstä. Lausuman kautta asia etenee jatkovalmisteluun, eikä jääty jumiin muotoseikkoihin, kuten valitettavasti joskus kansalaisaloitteiden kanssa käy.

Arvoisa puhemies! Haluaisin tässä yhteydessä, kun ministeri on paikalla, kysyä ministeriltä jatkosta: Miten nyt esitettävän ponnen mukainen lainvalmistelutyö laitetaan käyntiin, ja millainen valmistelutyöryhmä tähän voitaisiin nimittää? Onko tätä jo ministeriössä mietitty? On erittäin tärkeää, että tässä aloitteessa ja mietinnössä peräänkuulutettu avoimuus ja riippumattomuus toteutuvat myös tarvittavien lakimuutosten valmistelutyöprosessin yhteydessä.

17.37 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan itsekin kiittää sitä työskentelytapaa, joka meillä oli sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Nimenomaan kun me näimme, että tämä kansalaisaloite ei ollut teknisesti ja lainsäädännöllisesti ja juridisesti tehty oikein, me otimme niin sanotun hengen mukaan. Elikkä hengen mukaisesti ja ymmärryksen mukaan me lähdimme vastaamaan siihen perimmäiseen kysymykseen, mitä tällä kansalaisaloitteella haettiin. Kuten täällä todettiin jo nuorten ja järjestöjen tekemästä kansalaisaloitteesta maksuttomasta toisesta asteesta, olisin toivonut, että sen kanssa sivistysvaliokunnassa oltaisiin voitu toimia samalla lailla.

Toinen asia, mistä haluan sanoa edustaja Järviselle: Kuten täällä todetaan, me halusimme laajentaa tätä keskustelua ja tätä valmistelua siten, että me edellytimme, että valtioneuvosto valmistelee esityksen vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaamiseksi ja antaa eduskunnalle ehdotukset lainsäädännön muuttamiseksi. Elikkä tämä antaa silloin tavallaan laajemman viestin eduskunnalta ja tavallaan tehtäväksiannon seuraavalle hallitukselle, miten sen pitää toimia näitten asioitten eteen. Sitten näemme ja toivomme tietenkin, että nämä asiat, mitä edustaja Järvinen toi esille, huomioidaan jatkotyöstämisessä.

17.39 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämähän on erittäin tärkeä asia, mikä tässä kansalaisaloitteessa nyt on ollut esillä, ja hyvä, että tämä asia käydään läpi täällä, ja hyvä, että näistä asioista puhutaan. Mutta valitettavasti tämä ei vain riitä. Jos lähdemme siitä, että puhutaan lääkärin kunniasta ja omastatunnosta, se tarkoittaa sitä, että potilaan on silloin oltava siinä lääkärin näkyvillä, tulipa hän mistäpäin Suomea tahansa. Tässä tulee se iso mutta, että jos näin vaaditaan, silloin tulevat matkakustannukset, kun tullaan Muoniosta Helsinkiin ja takaisin Muonioon, tai mistäpäin maata tahansa.

Meillä on olemassa paljon muitakin asioita, mitä meidän pitäisi vakuutuslääkäriasioissa hoitaa, kuin tämä asia. Meillä on sellaisia asioita, joista pitää keskustella, kuten esimerkiksi se, miten me todistamme, että pitkäaikaistyöttömällä, jolla on mentaaliongelmia, on mielenterveyshäiriö ja hän ei pysty mihinkään työhön vaan hänen pitää päästä työkyvyttömyyseläkkeelle. Aivan samalla tavalla, jos on somaattisella puolella tämä sama asia: jos on käsi poikki, voihan toki silloin juosta, mutta onko silloin, jos käsi on amputoitu, enää työkykyinen? Nämä ovat isoja asioita, joita pitää käydä laajasti läpi.

17.40 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri, kiitän, että olette täällä paikalla, ja kysyisin teiltä sitä, mitä minulta aina kysytään: kun nämä prosessit ovat niin äärettömän pitkiä ja ne ihmiset, jotka odottavat päätöksiä korvauksista tai tilanteestaan, kokevat usein tunteita, että heitä ei kuulla ja kyseessä on oikeusmurha ja ollaan kuin löysässä hirressä, niin millä tavalla me voisimme parantaa tätä prosessin sujuvuutta, niin että asiat nopeutuisivat ja ihmiset saisivat nopeammin niitä päätöksiä? Olisi toivottavaa, että myös tämä huomioitaisiin sitten siinä valmistelussa.

Sitten toinen huoleni koskee niitä henkilöitä, jotka eivät näitä päätöksiä ajallansa saa ja joille kuitenkin sanotaan, että olette työkykyisiä ja pitää mennä töihin ja pitäisi vielä aktivoituakin. Millä ihmeen tavalla sitten näille ihmisille viestiä viedään siitä, mitä keinoja he voivat käyttää nyt siinä elämäntilanteessaan, koska työtä ei todellakaan löydy ja aktivointiin ei kykene ja etuudet menetetään ja ihmiset ovat todellakin löysässä hirressä?

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Salonen ja sitten ministeri. Sitten mennään puhujalistalle.

17.41 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun viime kaudella tulin valituksi eduskuntaan, edessäni oli heti yhteydenotto kansalaiselta, joka oli hyvin isoissa vaikeuksissa vakuutusjärjestelmän kanssa ja joutui käymään itse asiassa kaikki oikeusasteet ja vasta lopulta voitti sitten viimeisessä oikeusasteessa.

Tein viime kaudella asiasta keskustelualoitteen, joka tosin ei silloin koskaan edennyt. Silloin ministerinä toiminut Risikko puuttui myöskin asiaan, ja tehtiin jonkunnäköisiä toimenpiteitä, mutta yhä edelleen olemme siinä tilanteessa, että nämä toimet eivät ole riittäneet.

Ei muuten ole ihan itsestään selvää, että tämä mietintö on tämän sisältöinen kuin se nyt on. Siinä mielessä totean edustaja Järviselle, että älkää antako meille moitteita, sillä me olemme kyllä siellä tehneet työmme perusteellisesti, [Heli Järvisen välihuuto] ja nimenomaan tällä lausumalla halusimmekin laajentaa, että tämä asia perataan nyt laajalla mittakaavalla eikä vain tämän yhden asian osalta.

17.42 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila:** Rouva puhemies! Ensinnäkin kiitoksia valiokunnan puheenjohtajalle mietinnön esittelystä ja valiokunnalle mietinnön laatimisesta. Tähän yksimieliseen mietintöön ja näihin kiitoksiin täällä salissa ja samoin tähän valiokunnan esittämään lausumaan on helppo yhtyä. Mielestäni siinä on selvät askelmerkit tulevaan.

Edustaja Sarkkinen, kysyitte tuossa, mikä on mahdollisesti se pohja, jolla tätä ratkaisua lähdetään etsimään. Eiköhän se löydy muun muassa siitä, että ministeriössä jo toimii neuvottelukunta, jonka tarkoituksena on kehittää vakuutuspäätöksiä, työeläkekuntoutuspäätöksiä. Siihen liittyen, kuten edustaja Ronkainen totesi, tarvitaan nimenomaan huolellinen ja riittävän pitkä lainvalmistelu, jotta voidaan ottaa huomioon ne asiat, mitä, edustaja Järvinen, otitte tässä esille, ja samoin puheenjohtaja Kiurun esittämät haasteet siinä, millä aikataululla voidaan edetä.

Mitä tulee sitten näihin kysymyksiin siitä, miten saadaan nopeammin päätöksiä ja miten poistetaan sitä epäluottamusta näitä päätöksiä kohtaan: Se on aivan totta, että nämä hylätyt työkyvyttömyyseläkepäätökset ja kuntoutuspäätökset ovat käytännössä ristiriidassa kansalaisten oikeustajua vastaan. Vakuutuslääkäreihin ei luoteta. Ja epäoikeudenmukaisuuden

kokemus, jos sitä koetaan, ei voi olla kansalaisella väärä. Tätä järjestelmää on kritisoitu pitkään, ja varmasti tästä löytyy lukuisia toimenpidealoitteita ja lakialoitteita tuolta eduskunnan intrasta.

Nyt kun olemme saaneet tämän lausuman, että tuleva hallitus on sitten tämän asian äärellä, todella toivon ja uskon — ja meidän yhteinen tahtotilamme ainakin vaikuttaa siltä — että halutaan ottaa rohkeita askelia siihen, että luottamusta saadaan lisää ja tietoa saadaan lisää ja kansalaiset kokevat, että heidän äänensä on tullut kuulluksi.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistaan. Kiitoksia kärsivällisyydestä, edustaja Taavitsainen.

17.45 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri! Kollegat! Mielestäni nykyisessä vakuutuslääkärijärjestelmässä on huomattavan paljon epäkohtia, ja siksi kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä ja sen allekirjoittaneita kansalaisia. Olen todella hyvilläni, että tämän kansalaisaloitteen myötä eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta yksimielisesti ehdottaa vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaamista ja otti todella vakavasti vakuutuslääkäreiden lausuntoihin liittyvät kansalaisten kokemukset.

Ongelmallisia ovat erityisesti tilanteet, joissa hakijaa hoitaneiden lääkäreiden lausunnot ja vakuutuslääkäreiden näkemykset eroavat ja vaikuttavat ihmisen saamiin korvauksiin ja hänen toimeentuloonsa ja kuntoutukseen. Hoitavien lääkäreiden lausunnoille on mielestäni annettava nykyistä suurempi painoarvo, ja vakuutusyhtiöiden asiantuntijalääkäreiden valvontaa tulee parantaa, ja vakuutusyhtiöt pitää laittaa korvausvastuuseen, jos vakuutuslääkärin todetaan syyllistyneen virheeseen tai laiminlyöntiin, jonka seurauksena vakuutettu on kärsinyt joko terveydellisesti tai taloudellisesti.

Esimerkiksi aivovammoihin on liittynyt paljon epäoikeudenmukaisuuksia. Suomessa on viisi aivovammapoliklinikkaa, joissa on maan paras aivovammoja koskeva osaaminen. Missään muualla kuin näissä yksiköissä ei osata tehdä aivovammaepäilyjen diagnostiikkaa, aivovammojen vaikeusasteen arviointia ja siihen liittyvää diagnostiikkaa, kuntoutusarvioita ja kuntoutussuunnitelmia. Näissä yksiköissä työ perustuu moniammatilliseen tutkimukseen. Tällaisen yksikön arvion sivuuttaminen ei saa olla mahdollista ilman erittäin painavia perusteita. On täysin kestämätöntä, että tällä hetkellä tällaisen yksikön arvion diagnostiikasta tai hoidosta voi sivuuttaa yksin tai täysin itsenäisesti vakuutusyhtiön ortopedi, jolla ei ole mitään kokemusta aivovammoista.

Vaikea aivovamma voidaan nykyään vakuutusyhtiössä siis todeta lieväksi, ja potilas jää tällöin ilman kuntoutusta ja ilman toimeentuloa. Lopputulos on ollut monen ihmisen kohdalla aivan katastrofaalinen. Se, että vakuutusyhtiö kieltäytyy korvaamasta, ei tarkoita sitä, että vammautunut ihminen olisi parantunut ja työkykyinen. Hän ei ota vuodetta kainaloonsa ja ryhdy kävelemään. Hänen hoitonsa, kuntoutuksensa ja ansionmenetyksiin liittyvät kustannuksensa siirtyvät yhteiskunnan maksettaviksi. Usein hän tippuu myös täysin mustaan aukkoon eikä saa mistään rahaa.

Näitä tositarinoita olen kuunnellut ja olen moittinut myös Kelaa, joka lähettää ihmisille hylkääviä sairauspäivärahapäätöksiä, vaikka henkilön lääkärintodistuksesta ilmenee, että hän on sairas ja että hänen työkykynsä ei riitä edes osa-aikatyöhön. Kielteisiä päätöksiään Kela perustelee omien vakuutuslääkäreidensä tekemällä arviolla, pelkkien potilaspapereiden pohjalta, näkemättä ihmistä.

Arvoisa puhemies! Aivovammaliitto on tuonut esille myös erittäin tärkeän asian: sen, että vammautuneella ihmisellä ei ole oikeutta omiin tietoihinsa 80 vuoden salassapidon vuoksi. Vakuutuslääkäreiden valvonta ei ole mahdollista tämän takia. Vammautuneella ei ole oikeutta saada ratkaisuun osallistuneen vakuutuslääkärin lausuntoa tämän salassapitosäännöksen takia. Tämä on ehdottomasti muutettava lakiin oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Eduskunta on nyt päättämässä, että vakuutuslääkärijärjestelmää parannetaan Suomessa ja kansalaisaloitteessa ja kansalaiskeskustelussa esiin tulleet koetut epäkohdat korjataan. Tämä on aivan huikean hieno juttu. On aivan päivänselvää, että seuraavan hallituksen on otettava tämä asialistalleen ja korjattava lailla nämä vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohdat. Tämä on niin tärkeä asia, että se on kirjattava hallitusohjelmaan.

Harmi, että ministeri ehti lähteä. Olisin kiittänyt häntä siitä, että hän kuunteli tätä keskustelua ja kertoi, mitä ministeriössä on meneillään tällä hetkellä. Hiukan olen huolissani siitä, kuuluuko tuossa ministerin mainitsemassa asetetussa työryhmässä riittävästi potilaiden ääni vai jyrätäänkö heidän äänensä vakuutusyhtiöiden ja virkamiesten toimesta. Meidän pitää pitää huoli, että heidän äänensä kuuluu.

17.51 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen siihen, että kansalaisaloite sai kunnollisen käsittelyn ja sen sisältö etenee, vaikka se teknisesti joudutaankin tässä vaiheessa hylkäämään. Mietintöön kirjattu ponsi on hyvä, ja se edellyttää tiukasti vakuutuslääkärijärjestelmän selvittämistä ja korjaamista ja tarpeellisten lakimuutosten valmistelua ja tuomista eduskuntaan huomioiden kansalaisaloitteessa ja kansalaiskeskustelussa esiin nousseet epäkohdat. Olennaista on lisätä vakuutuslääkärijärjestelmän läpinäkyvyyttä ja riippumattomuutta ja kansalaisten luottamusta järjestelmään.

Arvoisa puhemies! Mietinnössä todetaan, että vakuutuslääkärien lääketieteellisten perusteluiden laatu korvauksen hylkäävissä ratkaisuissa tulee selvittää. Näin on, ja näkisin tarpeellisena selvittää myös mallia, jossa vakuutuslääkärillä olisi velvollisuus nähdä ja tutkia potilas, mikäli arvio poikkeaa hoitavan lääkärin arviosta. Mielestäni matkakustannukset eivät voi olla yksiselitteinen este tälle lakimuutokselle, kun kyse on ihmisen loppuelämän kannalta äärimmäisen tärkeistä päätöksistä ja prosesseista. Vakuutuslääkärien osaamisen ja heidän riippumattomuutensa on myös oltava asia, joka selvitetään ja josta ei voi jatkossa enää olla niin paljon kysymysmerkkejä kuin tänä päivänä on.

Arvoisa puhemies! Vakuutuslääkärien ja muutoksenhakulautakuntien riippumattomuuden ja avoimuuden varmistaminen on olennaista. Vakuutuslääkärien portinvartija-asema on sinänsä perusteltu, mutta kansalaisten on voitava luottaa järjestelmän puolueettomuuteen. Valitettavasti tänä päivänä näin ei välttämättä ole, ja vakuutuslääkärit näyttäytyvät olevan hyvin läheisessä kytköksessä vakuutusyhtiöihin ja niiden intresseihin.

Arvoisa puhemies! Toivon, aivan kuten edellinen puhuja totesi, että jatkotyössä, kun näitä tarvittavia lakimuutoksia ponnen pohjalta valmistellaan, avoimuus ja riippumattomuus ovat myös jatkotyötä ohjaavat periaatteet ja että erilaiset sidosryhmät, asiantuntijat ja myös potilasjärjestöt, pääsevät prosessiin osallistumaan.

Arvoisa puhemies! Kuten tässä mietinnössä todetaan, päätösten selkeys ja ymmärrettävyys on olennainen jatkokehitettävä asia. Siihen on helppo yhtyä. Selvää on myös se, mikä tässä keskustelussa on jo noussut esille, että työkyvyttömyyden käsitteen erilaisuus eri

laeissa on asia, joka tulee tässä yhteydessä myös laajasti selvittää. Ylipäätään koko järjestelmä on syynättävä hyvin perusteellisella tavalla.

Arvoisa puhemies! Kiitokset vielä aloitteentekijöille tärkeän asian esiin nostamisesta, ja kiitoksia valiokunnalle asian edistämisestä. Erityistä arvoa mietinnöllä on, koska se oli yksimielinen.

17.54 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! On aivan kiistämätöntä, että meillä on Suomessa tuhansittain ihmisiä, jotka kokevat olonsa työkyvyttömäksi mutta siitä huolimatta eivät saa työkyvyttömyyseläkettä. He kokevat tulleensa kohdelluiksi epäreilusti. Siitä syystä on erinomaista, että tämä aloite on tehty, ja vielä erinomaisempaa on se, että sosiaali- ja terveysvaliokunta on ottanut siihen selkeän kannan. Harmittelen kuitenkin hieman sitä, että tässä keskustelussa me puhumme vakuutuslääkäreistä tavalla, joka ikään kuin leimaa heidät syypääksi tähän tilanteeseen. Pitää muistaa, että niin epäreilu kuin tilanne onkin, työkyvyttömyys on lääketieteellinen diagnoosi aina sille hoitavalle lääkärille, kun taas vakuutuslääkärille se on aina myös juridinen käsite.

Vakuutuslääkäri on siinä sekamelskassa, jonka me olemme luoneet, ja nyt en osoita sosiaali- ja terveysvaliokuntaa sormella vaan ihan meitä jokaista kansanedustajaa, sillä meidän käsiemme läpi on kulkenut tämä järjestelmä, jossa on 11 erilaista määritelmää työkyvyttömyydelle. Voin luetellakin nämä: sairausvakuutuslaissa, työntekijän eläkelaissa, julkisten alojen eläkelaissa, kansaneläkelaissa, kaikissa erilaiset määritelmät, ja lisäksi työtapaturma- ja ammattitautilaissa, liikennevakuutuslaissa, vahingonkorvauslaissa, sotilasvammalaissa, laissa sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta, rikosvahinkolaissa sekä myöskin vapaaehtoisissa vakuutuksissa. On aivan selvää, että vakuutuslääkärit, jotka yrittävät noudattaa näiden lakien ohjaamana omia päätöksiään, ja kansalaiset ovat hiukan eri linjoilla, ja on ymmärrettävää, että kansalaisten on vaikea ymmärtää päätösten erilaisuutta. Vakuutuslääkäri joutuu hoitavan lääkärin sijaan tuntemaan sosiaalivakuutuslainsäädäntöä, aiempia ratkaisulinjoja, muutoksenhakuelinten noudattamia käytäntöjä, toki myöskin erilaisia kuntoutusvaihtoehtoja ja vielä sitten kaupan päälle nämä lainsäädännön 11 erilaista työkyvyttömyystulkintaa. Toki vakuutuslääkäri myös ottaa huomioon hakijan koko elämäntilanteen laajemmin kuin hoitava lääkäri. Vakuutuslääkärit eivät myöskään toimi oman tahtonsa mukaan miten sattuu, vaan heilläkin on selkeät valvojat, viranomaisena Finanssivalvonta sekä tietysti myöskin muutoksenhakuelimet, ja väitän kyllä, että myös tämä kohtuullisen kova julkisuus toimii valvojana.

Jos meillä on 11 erilaista tulkintaa työkyvyttömyydestä, pidän kohtuuttomana sitä, että tulkintaurakka haluttaisiin esimerkiksi tavallisille terveyskeskuslääkäreille. Täällä on tänäänkin esitetty, että tarvitsisimme käänteisen todistustaakan, mikä tarkoittaisi sitä, että jos hoitava lääkäri on esittänyt jotain, niin vakuutuslääkärin ikään kuin pitäisi todistaa oma lausuntonsa vielä tehokkaammin. Jos otetaan vertailukohta esimerkiksi tämän kevään ylioppilaista, niin käytännössä se tarkoittaisi heidän kohdallaan sitä, että koulun oman historianopettajan, joka arvioi ylioppilaskokeen, lausunto menisi läpi loppuun asti eikä ylioppilaslautakunnalla olisi valtuuksia suhteuttaa ylioppilaan tilannetta koko Suomen kirjoituksiin. Mitä siitä aiheutuisi? Sama käytäntö, aivan prikulleen sama käytäntö. On kohtuullisen mahdotonta miettiä ja pohtia sitä, että hoitavalla lääkärillä ja hänen lausunnollaan olisi se lopullinen painoarvo, ja on vaikea ajatella myös sitä, että sen oman terveyskeskuslääkärin tai muun hoitavan lääkärin pitäisi osata tämä hankala vakuutuslainsäädäntö, joka meil-

lä on, kun muistetaan, että vakuutuslainsäädäntö ei kuulu lääkärikoulutukseen kovinkaan kattavasti.

Täällä on puhuttu siitä, millaisen kohtelun kohteeksi ihmiset ovat joutuneet vakuutusyhtiöiden osalta. Edelleenkin yritän sanoa sitä, että meidän pitää ottaa nöyrästi peili käteen tässä talossa ja miettiä, miten me saamme tätä lainsäädäntöä selkeytettyä. On aivan erinomaista, että sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa, että tässä talossa lähdetään korjaamaan näitä epäkohtia ja ehdotetaan lainsäädännön muutoksia, sillä niitä todella tarvitaan.

Täällä on kysytty myös, mitä me voisimme tehdä, miten me saisimme tätä koko ketjua parannettua, koska on ihan selvää ja kiistämätöntä, että se on ongelmallinen. No, tässä on monia toimenpiteitä.

Ensinnäkin olisi tärkeää pitää huolta siitä, että työkyvyttömyyshakemukset olisivat paremmin laadittuja. Tällä hetkellä — pahoittelen — niissä on isoja ongelmia.

Toinen asia mielestäni on se, että asiakasta pitäisi aina kuulla, [Krista Kiuru pyytää vastauspuheenvuoroa] mielellään mahdollisesti myös tavattava. Olen saanut työeläkeyhtiöistä myös sitä viestiä, että kun kielteisen päätöksen saanutta asiakasta kuullaan ja häneen ollaan puhelinyhteydessä, niin usein asiakkaalle silloin itselleenkin valkenevat ne syyt, miksi työkyvyttömyyttä ei ole hyväksytty omasta työkyvyttömyyskokemuksesta huolimatta.

Valituksiin liittyy myös ongelmia. Ylivoimainen syy valituksen hyväksymiseen ovat muuttuneet perusteet, eli hakemusta on yksinkertaisesti parannettu.

Mutta se tärkein asia: lainsäädäntöä pitää selkiyttää. — Arvoisa rouva puhemies, saanko vielä jatkaa puheenvuoroani?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Yhdessä sovittu aikaraja on kyllä umpeutunut.

Pyydän siinä tapauksessa uuden puheenvuoron, koska se syy, miksi varsinaisesti halusin puhua, on se, että lainsäädännön uudistamiseen meidät pakottaa myös se, että Kevan kohtalo tulee muuttumaan, ja sillä tulee olemaan todella iso merkitys siihen, millä tavalla työkyvyttömyyksiä jatkossa hoidetaan. Mutta ehkä pidän tästä toisen puheenvuoron.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Haluaako valiokunnan puheenjohtaja vastauspuheenvuoron? Myönnän 1 minuutin.

18.02 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tässä edustaja Järvinen esitti näitä mahdollisia tiekarttoja, mutta on nyt hyvä selventää, että tämä kansalaisaloite ehdottaa vain yhtä toimea, millä tavalla tilanteeseen saataisiin parempi ratkaisu, niin että useammat kokisivat, että järjestelmä on oikeudenmukaisempi ja vastaa nykyistä oikeustajua. Yksi asia on erityisesti myös vakuutuslääkärien kouluttaminen ja lausuntojen laatutason selkeä nosto, ja siihen valiokunta myöskin kiinnittää huomiota.

Haluan vielä sanoa, että tässä on useita ratkaisuja ja mahdollisia erilaisia polkuja, joita pitää harkita. Valiokunnassa myös käytiin keskustelua siitä, pitäisikö tosiasiassa jokaiselle hylkäyspäätöksen saaneelle järjestää mahdollisesti, teknologian kehittyessä, jonkinlainen yhteys tässä tapauksessa siihen lopulliseen ratkaisun tekijään. Tältä osin siinä nähtiin myös merkittäviä haasteita, jos näin päätettäisiin tehdä, joten kaikki vaihtoehdot ovat aidosti nyt avoinna, ja siltä osin minusta on tärkeätä, [Puhemies koputtaa] että käydään keskustelua mutta jätetään se tuonne työryhmään mietittäväksi. Mutta tahtotila on yhteinen.

18.04 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Meillä on yleensä tapana politiikassa ehkä nostaa omaa häntäämme, mutta tässä kohtaa haluaisin nostaa kansalaiset esille. Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille ja kaikille allekirjoittajille siitä, että teidän ansiostanne pääsimme tekemään tämän mietinnön sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ja että isossa salissa käsittelemme nyt tätä kansalaisaloitetta.

Toki kansalaisaloite kohdistuu vain yhteen osaan koko tämän laajan vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtia ja ongelmia, ja juuri sen vuoksi keskustelu ja valiokunnan kuuleminenkaan ei ole ollut niin laajaa kuin mitä me kaikki täällä salissa olevat ymmärrämme, että itse asiassa tämän asian ja ilmiön korjaamiseksi pitäisi olla. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä juuri siitä syystä ehdotetaan, että valtioneuvosto valmistelee esityksen vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaamiseksi ja antaa eduskunnalle ehdotukset lainsäädännön muutoksiksi vuoden 2020 kevätistuntokaudella. Vuoden 2020 kevätistuntokaudella — minusta tämä merkittävää. [Toimi Kankaanniemi: Kieltämättä!]

Pidän vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien myöntämistä tässä valiokunnan mietinnössä — siis koko valiokunnan yhteisessä mietinnössä — ensimmäisenä askeleena kohti muutosta. Toivon, että asiasta keskusteltaisiin vihdoinkin aidosti. Puolustuskannalla oleminen ei auta toimijoita ymmärtämään järjestelmän ongelmia asiakkaan näkökulmasta, ja siten ainakin itse olen kokenut kaikki aikaisemmat yritykset nostaa esille näitä ihmisten tuomia ongelmia — siitä seuraa ikään kuin järjestelmän välitön puolustautuminen. Niin kauan kuin me puolustaudumme ja puolustaudumme, me emme edes mieti, voisiko näitä luottamuksen rapauttajia, ihmisten kokemia epäkohtia, jollain tavalla korjata. Nyt minulla on aidosti toive siitä, että näin tässä käy.

Ihmiset vakuuttavat itsensä pahan päivän varalle. Sairaana tai vammautuneena ei ole voimia taistella kasvotonta järjestelmää vastaan. Silloin se tuntuu epäoikeudenmukaiselta ja sotii ihmisten oikeustajua vastaan, ja juuri siksi he ottavat yhteyttä meihin kansanedustajiin. Minusta on merkittävä asia sekin, että niin moni teistä kansanedustajista, kuten itsekin olen, olette saaneet useita yhteydenottoja, joissa ihmiset kokevat tulleensa kaltoin kohdelluksi. Se itsessään on jo merkki siitä, että asia on sellainen, johon pitäisi puuttua. Ihmiset ottavat meihin yhteyttä sen takia, että he kokevat, ettei ole enää mitään muuta tahoa, jonka kanssa he voisivat asiaa jollain tavalla edistää. Itsekin olen ollut useissa tällaisissa asiakastapauksissa viime vuosien aikana tukena ja mukana. Tämä sotii ihmisten oikeustajua vastaan.

Ihmiset eivät voi uskoa, että oikeusvaltiossa tapahtuu niin, mitä edustaja Järvinenkin toi esille, että hoitavat lääkärit ovat todenneet ihmisen esimerkiksi työkyvyttömäksi mutta vakuutusyhtiö katsoo työkykyiseksi. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntokierroksella esimerkiksi Aivovammaliitto toi esille, että aivovammojen aiheuttamat jälkivaikutukset voidaan usein osoittaa vasta vuosien kuluttua. Kerroin tuossa aikaisemmin, että ensimmäinen asiakastapaus, jossa minä olin tukena omalla vaatimattomalla panoksellani, oli nimenomaan oppi ja opetus aivovammasta, ja vasta korkeimmassa hallintoasteessa todettiin, että asiakas oli tässä tapauksessa oikeassa. Jos tällä vammautuneella henkilöllä ei olisi ollut isää, joka jääräpäisesti taisteli tyttärensä puolesta, he eivät olisi koskaan voittaneet. Aivovammalle on siis tyypillistä, että kestää aikaa ennen kuin vammautunut edes huomaa saaneensa vamman. Aivovammasta kärsivän elämä on onnettomuuden myötä mennyt yhtäkkiä aivan sekaisin, ja sitten hän saa päätöksen, jossa sanotaan, että vamma on voinut tulla jostain muusta syystä kuin onnettomuudesta. Ja tosi heikoilla ovat he, joiden aivoja ei ole edes tutkittu välittömästi tapahtuneen jälkeen. Tällaisissa ristiriitatilanteissa asiakkaan oi-

keusturva tuntuu heikolta. Vakuutuslääkärijärjestelmää on arvioitava tällaisten tapausten myötä ja kehitettävä ennen kaikkea ihmisten oikeusturvan parantamiseksi.

Vakuutuslääkärijärjestelmästä teetettiin vuonna 2014 kehittämisraportti, jonka perusteella on pyritty kehittämään päätösten perusteluja lisäämällä etuuslakeihin täydentäviä säännöksiä päätösten perustelemisesta. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeri on asettanut viime vuonna laajapohjaisen neuvottelukunnan, jonka tehtävänä on jatkaa vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämistä. Toivon, että tämän mietinnön lausuman myötä työryhmän toimeksiantoa tarkistetaan ja potilasjärjestön edustusta ryhmässä vahvistetaan.

Tarvitsemme lainuudistusta, koska nykyjärjestelmä aiheuttaa myös väliinputoamisia ja jättää ihmiset ilman toimeentuloa. Korvauksen tai etuuden epääminen ei saa johtaa sellaiseen tilanteeseen, että henkilö jää kokonaan ilman toimeentuloturvaa. Nämä ihmiset jäävät todella yksin asiansa kanssa, ja moni on jo terveytensä kanssa äärirajoilla. On kohtuutonta, että he joutuvat vielä taistelemaan toimeentulonsa eteen, kun kaikki energia pitäisi keskittää kuntoutumiseen. Nyt on työryhmällä aika tehdä esityksensä lain muuttamiseksi, ja seuraava eduskunta voi sitten esitysten pohjalta tehdä muutokset lakiin.

18.10 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä Pertti Latvalaa ja Nico Ojalaa. Olen ollut jo pitkään eduskunnassa, ja tämä asia on ollut eduskunnan käsittelyssä erimuotoisena useita kertoja. On ollut sillä tavalla valitettavaa, että me emme ole pystyneet eduskunnassa puuttumaan näihin epäkohtiin, joita nyt sitten tämän kansalaisaloitteen yhteydessä on nostettu hyvin. Itselläni on jotenkin semmoinen tunne ja olo, että onneksi meillä on tällainen kansalaisaloitejärjestelmä, joka herättelee meitäkin sitten vähän toisella tavalla keskustelemaan tästä isosta kysymyksestä, joka liittyy ei pelkästään vakuutuslääkäreihin vaan koko vakuutuslääkärijärjestelmään.

Arvoisa puhemies! Haluan myös tässä yhteydessä kiittää meidän sosiaali- ja terveysvaliokuntaa. Minun täytyy todeta myös, kuten me kaikki totesimme, että kun kuulimme tämän aloitteen tekijöitä, he ansiokkaasti toivat niitä asioita esille, mitä tämän kansalaisaloitteen taustalla on, ja kun me saimme tavallaan sen hengen, mitä tällä haettiin ja mihin tällä pyrittiin, niin koko sosiaali- ja terveysvaliokunnan yhteinen tahtotila oli vastata nimenomaan niihin perimmäisiin kysymyksiin, jotka koskettavat koko vakuutuslääkärijärjestelmää eivätkä ainoastaan sitä yhtä asiaa, joka tässä kansalaisaloitteessa oli kirjattu. Minun mielestäni tämäntyyppinen tapa tulkita kansalaisten näkemyksiä ja aloitteita on se oikea tapa, jolla me pystymme sitten viestittämään lainsäädäntöuudistuksia eteenpäin. Siinä mielessä olen todella iloinen, että me emme tarttuneet tähän yhteen asiaan vaan kävimme laajasti yhteisymmärryksessä keskustelua, miten me pystymme yhdessä vaikuttamaan tulevaisuudessa siihen, että vakuutuslääkärijärjestelmä saataisiin paremmaksi. Siitä meillä on tämä yhteinen lausuma, jota me yhdessä muokkasimme eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Kyseessä on ihmisiä, jotka sairastuvat vakavasti tai joutuvat tapaturmaan, minkä seurauksena ihmiset haluavat itselleen oikeutetusti oikeutta ja mahdollisuuden rakentaa elämää eteenpäin. Usein nämä tilanteet tulevat äkkiseltään, minkä seurauksena tämä tilanne on kriisi ihmisellä ja perheellä itsellään. Tässä yhteydessähän ihmiset tietenkin toivovat, että meidän turvaverkko ja yhteiskunta tukevat heitä tässä tilanteessa, että he saavat mahdollisesti hoitoa ja kuntoutusta ja toimeentulo on turvattu. Kun näin ei tulekaan tapahtumaan, on ymmärrettävää ja oikeutettua, että ihmiset kokevat, että yhteiskunta ei kohtele heitä oikeudenmukaisesti vaan epäoikeudenmukaisesti. Kun tässä sitten vielä on

se ristiriita, että henkilö, joka on hoitanut potilasta tilanteessa ja on kuntoutuksessa ja elämän arjessa mukana, näkee tilanteen eri lailla ja kun tätä asiaa viedään eteenpäin, vakuutuslääkäri jostakin kaukaa tulkitsee tätä tilannetta eri tavalla, niin tämä luo vääjäämättä ja oikeutetusti ihmisille suuren pettymyksen ja myös epäluottamuksen yhteiskuntaa ja koko meidän vakuutusjärjestelmää kohtaan. Siinä mielessä tämä tunne, mitä ihmiset kokevat, on oikeutettu.

Muutaman asian haluan myös nostaa vielä tässä, joihinka itsekin olen törmännyt, minkä seurauksena, aivan kuten edustaja Salonen, olen ollut muutamissa tilanteissa mukana. Täytyy sanoa, että olen ollut mukana tilanteissa, jotka eivät ole olleet myönteisiä, mutta olen ollut myös tilanteissa, joissa asiat ovat edenneet positiivisesti, ja voisiko sanoa, että tässä on kaksi ihan erilaista elämäntilannetta. On se positiivisuus, ilo, riemu, kun asiat menevät myönteisesti, niin että on usko ja luottamus tulevaisuuteen ja asioista selviämiseen. Se kantaa pitkälle eteenpäin, ja se kiitollisuus ihmisiltä yhteiskuntaa kohtaan on myönteinen. Mutta sitten niiden tilanteiden ja niiden kokemusten seurauksena, joissa on toisinpäin, myös itse lähestyin omalla paikkakunnallani Etelä-Karjalassa Eksotea ja siellä näitä hoitavia lääkäreitä, jotka antavat lausunnon, koska niiden kokemusten perusteella, joita sain kohdata, valitettava tosiasia on se, että meidän hoitavat lääkärit antavat nämä lausunnot hyvin eri lailla, hyvin erilaisilla mittapuilla. Voi olla hyvin lyhyitä, pintapuolisia lausuntoja, mutta voi olla sitten myös hyvin syvällisiä ja semmoisia ”exact”, tarkkoja lausuntoja, jotka kertovat vakuutuslääkäreille sen todellisen tilanteen. Muun muassa näiden kokemusten perusteella Etelä-Karjalassa lähdettiin panostamaan ja kouluttamaan hoitavia lääkäreitä nimenomaan tähän vakuutuslääkärijärjestelmään, jotta he pystyvät antamaan oikealla tavalla tasapuolisesti kaikille yhdenmukaisen lausunnon, mitä kautta selkeästi näkyy se, että myös lopputulema vakuutuslääkäreitten päätöksissä kääntyy positiivisempaan suuntaan. Sen takia hoitavien lääkäreiden sekä myös vakuutuslääkäreitten lääketieteellistä osaamista pitää parantaa. Tämä tuli esille myös meidän valiokunnassa.

Toinen asia, joka näitten aloitteen tekijöitten osalta tuli myös selkeästi esille ja joka synnyttää epäluottamusta, on se, että näitten päätösten oikeellisuus ei ollut läpinäkyvää ja ihmiset eivät saaneet perusteita siihen, minkä takia vakuutuslääkäri suhtautui heidän päätökseensä kielteisesti. Sen takia itsekin toivon, että kun tätä jatkotyöstämistä tehdään, läpinäkyvyyteen ja näiden asioitten perusteluihin pitää panostaa.

Vielä kolmas asia on se, että kun ihminen saa kielteisen päätöksen, on ehdottoman tärkeätä, että hoitava lääkäri ja sitten mahdollisesti sosiaaliturvaan perehtynyt sosiaalityöntekijä ottavat kopin tästä henkilöstä, jotta tämä ihminen ei jää yksin, [Puhemies koputtaa] ja siellä on tiimi, joka häntä auttaa, [Puhemies: Aika!] tiimi, joka auttaa lääketieteellisessä hoidossa mutta myös sosiaaliturvan ja toimeentulon osalta elämässä eteenpäin.

18.18 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni on erittäin hyvä ja tärkeää, että tämä kansalaisaloite on tullut eduskuntaan, ja valiokunta on suhtautunut tähän erittäin positiivisesti, ja on yhteistä tahtotilaa rakentaa ja ratkaista näitä kysymyksiä.

Itsekin haluan tässä puheenvuorossani lähestyä asiaa erityisesti niiden työkyvyttömyyseläkettä hakevien ihmisten, jotka kokevat hylkäyspäätöksen, ja lähinnä sen prosessin näkökulmasta. Olen itse ollut muutamissa tapauksissa mukana ja hyvinkin läheltä seurannut ja auttanut näitten hakemusten teossa, ja usein ne ovat hyvin epäinhimillisiä tarinoita ja on ihan järjellä selitettävissä, että tämä ihminen ei ole työkykyinen. Usein hoitava lääkäri ja monet asiantuntijalääkärit ovat todenneet tämän asian yksiselitteisesti, mutta kuitenkin

sitten vakuutuslääkäri, ilman näkemättä tätä ihmistä, toteaa, että hylkää tämän hakemuksen. Nämä ovat usein henkisestikin hyvin raskaita prosesseja hakijoille. Täytyy pitkälti suhtautua tähän asiaan lähinnä vain omien kokemusteni pohjalta siitä, että nämä ovat usein hyvin pitkiä prosesseja, ja vaikka fyysisesti kriteerit täyttyisivät ja tulee hylkäyspäätös, niin usein vuosien jälkeen nämä muuttuvat jo psyykkiseksikin haasteeksi monille työttömille. Ehkä sitä kautta sitten on mahdollista lopulta saada työkyvyttömyyseläke.

Näen, että nämä prosessit ovat aivan liian raskaita ja nämä tietyt kirjaukset ovat aivan liian epäselviä, ja yksittäisten ihmisten ja niiden tukiverkkojen, mitä heillä on, kannalta ne ovat täysin kohtuuttomia, ja sen takia tätä järjestelmää on ehdottomasti muutettava niin, että me tuemme näitä ihmisiä.

Haluan omasta puolestani kiittää aloitteen tekijöitä ja kiittää myös valiokuntaa yhteisestä tahtotilasta tämän asian ratkaisemiseksi. Nyt tosiaan pitää saada tekoja tämän asian korjaamiseksi. — Kiitos.

18.20 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa rouva puhemies! Asia on todella tärkeä, ja kiitokset aloitteen tekijöille ja myös edustaja Ronkaiselle, joka on tässä asiassa ollut poikkeuksellisen aktiivinen.

Kun runsas 30 vuotta sitten aloitin täällä eduskunnassa, tämä asia tuli heti alusta lähtien monen ihmisen kautta eteen. Tein monille valituksia, ja aika usein sitten huolellisella valituksella sai valitusasteissa muutoksen siihen päätökseen, jonka vakuutusyhtiö oli vakuutuslääkärien esityksestä tehnyt. Tuolloin 90-luvun lopulla, 96—97 aikoihin, silloisen edustaja Marjatta Stenius-Kaukosen kanssa järjestin pari kolme seminaaria täällä tämän talon auditoriossa. Kutsuimme sinne sosiaali- ja terveysministeriön edustajat, eläkelaitosten edustajat, vakuutusoikeuden ja eräiden järjestöjen edustajat ja sitten ihan myös näitä ihmisiä, jotka olivat saaneet hylkypäätöksen hakemukseensa. Nämä ihmiset olivat elävä todistus siitä, että he eivät olleet työkykyisiä, vaikka olivat sellaisiksi näissä prosesseissa todettuja. Noilla seminaareilla saimme aikaan muutaman parannuksen.

Ensinnäkin, sitä ennen vakuutusyhtiö ei perustellut hylkypäätöstä millään tavalla. Saimme sen aikaan, että jokaiseen hylkypäätökseen yhtiön oli pantava perustelut.

Toinen oli se, että vakuutuslääkärien suhde vakuutusyhtiöihin saatiin itsenäisemmäksi, eli poikki, niin etteivät he olleet enää ihan samalla tavalla kuin siihen asti riippuvaisia yhtiöstä. Tämä paransi tietysti tilannetta jonkin verran.

Kolmas, tähän liittyvä asia oli se, että siihen asti ihminen oli saanut sitten sen eläkkeen ehkä viideltä tai kymmeneltä vuodelta taannehtivasti ja siitä sitten verotettiin kerralla suunnilleen puolet pienituloiseltakin, koska potti oli aika iso, ja saimme sen lakimuutoksen, että se jaksotettiin kolmelle vuodelle, ja näin verotusprogressio keveni merkittävästi.

Nämä olivat siis hyviä ja tarpeellisia uudistuksia, mutta järjestelmä ei kuitenkaan tullut läpinäkyväksi eikä vastaa sitä, mitä oikeusvaltiossa on odotettava, ja siksi on äärettömän hyvä, että tämä asia on nyt täällä tässä aloitteen muodossa.

Mietintö on erinomainen, ja siihen sisältyvä eduskunnan yksimielisesti hyväksyttäväksi tuleva lausuma on todella arvokas ja tärkeä. Toivottavasti myös tämä julkisuus, mikä nyt on tälle asialle tullut, vaikuttaa jo eläkeyhtiöitten päätöksiin ja vakuutuslääkärien toimintaan.

18.24 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Vaikka vakuutuslääkärijärjestelmä kaipaa laajempaa remonttia, olisi totuusvelvoitteen kirjaaminen lakiin ollut nopea ja käsit-

tääkseni kohtalaisen helppo toimenpide. Kansalaisten luottamusta vakuutuslääkärijärjestelmään oltaisiin parannettu kertaheitolla. Asiantuntijat ovat kuitenkin lausuneet, että lakimuutoksella ei olisi olennaista vaikutusta käytännön toimintaan. Jos näin on, olisiko lakimuutoksella mitään todellisia esteitäkään? Kirjattiinhan viime kaudella jopa perustuslakiin, että Suomi on EU:n jäsen, vaikka joidenkin mielestä kyseessä oli lähinnä muodollisuus. GCM-sopimuskin solmittiin tuosta vain ilman eduskunnan päätöstä sillä verukkeella, ettei se olisi Suomea juridisesti sitova. Miksei totuusvelvoitetta voitaisi samalla lailla kirjata lakiin?

Herää vahva ja perusteltu epäily, miksi joku vastustaisi vakuutuslääkärien vannomista kunnian ja omantunnon kautta. Yksinkertaisin selitys on se, että monessa kohtaa vakuutuslääkärien toiminta sotisi noita sanoja vastaan. Vakuutusyhtiöt ovat voittoa tavoittelevia yrityksiä. Voitto tulee saatujen vakuutusmaksujen ja toteutuneiden riskien korvaamisesta syntyvästä erotuksesta. Vakuutusyhtiöillä on valta itse päättää, mitä ne korvaavat, ja vakuutuslääkärit ovat vakuutusyhtiöiden palkkalistoilla. Eturistiriita on ilmeinen. Tästä syystä meillä on lähes 60 000 allekirjoituksen kansalaisaloite nyt käsittelyssä.

Arvoisa puhemies! Vakuutuslääkärien Yhdistyksen puheenjohtaja Janne Leinonen ja Kevan toimitusjohtaja Timo Kietäväinen kertoivat Turun Sanomissa vuosi sitten, 22. helmikuuta 2018, että lakimuutos johtaisi vakuutusmaksujen korotuksiin. Miten ihmeessä tämä voi pitää paikkansa, ellei myönnetä sitä, että kaikkia korvattavaksi tarkoitettuja sairaus- ja tapaturmatapauksia ei ole korvattu? Uskon, että ihmiset mielellään maksaisivat korotettuakin vakuutusmaksua, jos he voisivat luottaa siihen, että sairauden tai tapaturman sattuessa he saisivat oikeudenmukaisen kohtelun ja puolueettoman korvauspäätöksen.

Se, että vakuutuslääkärillä ei ole mitään velvollisuutta nojata lääketieteellisiin löydöksiin, on käsittämätöntä. Olen saanut lukuisia ja taas lukuisia yhteydenottoja ihmisiltä, jotka ovat kuvanneet sitä tuskaa, kun esimerkiksi tapaturman tai vammautumisen välinen syyyhteys on vakuutusyhtiössä kiistetty sen ilmeisyydestä huolimatta. Tämä on täysin kestämätön tilanne. Jos vakuutuslääkäri todella haluaa tehdä näin ratkaisevan johtopäätöksen, tulee hänen mielestäni ainakin tutkia potilas itse ja siten kumota hoitavan lääkärin diagnoosi.

Arvoisa puhemies! Tätä asiaa on tosiaan käsitelty eduskunnassa usean eduskuntakauden aikana. Nyt tällä kaudella näyttää siltä, että ollaan saatu asiaan aika kova buusti. Haluan lopuksi kiittää kaikkia niitä, jotka ovat tässä salissa olleet mukana edistämässä tämän asian eteenpäinviemistä. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä, sosiaali- ja terveysvaliokunta, edustajat Harkimo, Taavitsainen, Myllykoski, Halmeenpää, Heinonen, Sarkkinen ja niin edelleen, nimilista on todella pitkä, kiitos teille kaikille.

18.28 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Myös minä esitän muiden perussuomalaisten edustajien tavoin kiitokseni tämän kansalaisaloitteen tekijöille ja sen allekirjoittajille. Tämän kansalaisaloitteen kautta eduskunnan käsittelyyn on vihdoin ja viimein noussut vakava, lukuisia kansalaisia jo vuosia vaivannut ja heidän oikeuksiaan ikävällä tavalla loukannut epäkohta. Aloitteen tarkoitushan on poistaa vakuutus- ja eläkeyhtiöiden lääkäreiltä heillä ainakin vielä toistaiseksi oleva oikeus ilman perusteltua syytä ja jopa potilasta näkemättä kumota hoitavan lääkärin lausunto. Ilman tätä kansalaisaloitetta tämä yhteiskunnallisesti merkittävä asia tuskin olisi lainkaan noussut pinnalle eduskunnassa, ainakaan tällä laajuudella kuin nyt on nähty, eikä ongelmia olisi ryhdytty korjaamaan, vaikka ne ovat aiheuttaneet ja aiheuttavat edelleen monille potilaille suurta henkistä tuskaa.

Arvoisa puhemies! Meille perussuomalaisille vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaaminen on jo oikeudenmukaisuussyistä erittäin tärkeää. Lääkärin pääasiallinen tehtävä on hoitaa potilasta, ei ajaa vakuutusyhtiöiden taloudellisia etuja. Edustaja Ronkainen, joka tässä edellä puhui, onkin tehnyt hartiavoimin töitä asian korjaamiseksi, mistä hänelle kuuluu suuri kiitos.

Sinänsä on sääli, että tämä hyvä kansalaisaloite hylätään lähinnä teknisistä syistä johtuen, mutta valiokunnan antama hyvä mietintö kuitenkin velvoittaa hallitusta valmistelemaan lakiesityksen vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaamiseksi ja antamaan sen eduskunnalle noin vuoden kuluttua. Samalla hallituksen tulee selvittää vakuutuslääkäreiden antamien lausuntojen muotovaatimukset. Tämä on erittäin tärkeä askel eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Vakuutuslääkäreiden oikeutta kumota hoitavan lääkärin diagnoosi ei siis tulla myöhemminkään poistamaan, mutta vakuutuslääkäreiltä tulee jatkossa vaatia asianmukaiset perustelut ja niihin liittyvä ammattieettinen vakuutus. Tällä hetkellähän lausunnon voi antaa potilasta näkemättä, mikä ei lainkaan sovi arkijärkeen, ja tämä on aiheuttanut tuskaa ja harmaita hiuksia lukemattomille suomalaisille.

Arvoisa puhemies! Totean lopuksi, että paljon keskustelua herättänyt kansalaisaloitejärjestelmä on tällä kertaa osoittanut toimivuutensa. Kiitän myös sosiaali- ja terveysvaliokuntaa perusteellisesta työstä ja laatimastaan hyvästä lausumasta, joka velvoittaa hallitusta ryhtymään pikaisiin toimiin vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaamiseksi. Se on käsittääkseni myös kansalaisaloitteen pääasiallinen sisältö. Toimeenpano on tosin vielä varmistettava seuraavan eduskunnan toimesta.

18.32 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tässä keskustelussa on tullut monia käytännön keinoja parantaa vakuutuslääkärijärjestelmän ja työkyvyttömyysjärjestelmän koko kaarta. Me tarvitsemme hoitaville lääkäreille lisää koulutusta työkyvyttömyyshakemusten tekoon. Me tarvitsemme paremmin laadittuja työkyvyttömyyshakemuksia. Työkyvyttömyyshakemuksen tehnyttä asiakasta on jatkossa paremmin kuultava.

Tässä yhteydessä on ehkä syytä mainita, että työeläkeyhtiöt ovat itse tehneet hyvää työtä tässä asiassa. Monella yhtiöllä on tapana ainakin tarjota puhelinpalveluja, jos asiakas ottaa yhteyttä. Lisäksi yksityiset työeläkeyhtiöt ristiinarvioivat omia päätöksiään ja siten pyrkivät läpinäkyvyyteen ja myöskin yhtenäiseen käytäntöön työkyvyttömyyshakemuksia käsiteltäessä.

Me tarvitsemme myöskin sitä, että hoitava lääkäri ja sosiaalityöntekijä ottavat jatkossa paremman kopin kielteisen päätöksen saaneesta asiakkaasta, mutta meidän täytyy myöskin selkeyttää tässä talossa lainsäädäntöä. Kun sanoin, että lainsäädännössä on 11 erilaista määritelmää työkyvyttömyydelle, ehkä se suurin ero tällä hetkellä on julkisen puolen työntekijöiden ja yksityisen puolen työntekijöiden työkyvyttömyysmääritelmissä. Jos julkisen puolen bussikuski saa epilepsiakohtauksen, häntä kohdellaan ammatillisen työkyvyttömyysmääritelmän mukaan, mikä lähestulkoon joka tapauksessa tarkoittaa sitä, että hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläke. Jos yksityisen puolen bussikuski saa epilepsiakohtauksen, hän ei juuri koskaan saa työkyvyttömyyspäätöstä, vaan hänen työkyvyttömyyttään arvioidaan yleisen työkyvyttömyyden mukaan ja siinä huomioidaan hänen mahdollisuutensa tehdä jatkossa mahdollisesti jotain muuta työtä kuin toimia bussinkuljettajana.

Tämä kysymys on sillä tavalla oleellinen, että kun me tiedämme, että julkisen puolen eli valtion ja kuntien työeläkkeistä huolehtii Keva ja yksityisen puolen työeläkkeistä huolehtivat yksityiset työeläkeyhtiöt, ja kun elämme jo tällä hetkellä tilanteessa, jossa julkisen

puolen työntekijöitä siirtyy ennätysmäärin yksityisille, ja kun sote-uudistus etenee tavalla tai toisella tulevina vuosina, on selvää, että julkiselta puolelta siirtyy työntekijöitä yhä enenevässä määrin yksityiselle puolelle, niin työeläkejärjestelmälle tämä tarkoittaa sitä, että julkisen puolen työeläkkeitä ja niiden maksajia on jatkossa nykyistä vähemmän. Kun vielä muistetaan, että julkisella puolella on erityisen alhaisia eläkeikiä muun muassa opettajilla, sotilailla ja niin edelleen, niin meillä loppuu mahdollisuudet hoitaa näitä eläkkeitä. Siitä johtuen toissa päivänä työryhmä teki — hienosti yksimielisesti — esityksen siitä, että Keva pitää jakaa julkis-Kevaan, joka huolehtii näistä jo tähän asti myönnetyistä eläkkeistä, ja sitten työeläke-Kevaan, josta tulee työeläkeyhtiö muiden työeläkeyhtiöiden rinnalle. Käytännössä tämä muutos pitää tehdä mielellään mahdollisimman nopeasti. Tämä hallitus ei saa sitä aikaan, mutta mitä nopeammin tuleva hallitus saa sen aikaan, sitä vähemmin lisäkustannuksin selviämme tästä siirrosta.

Mutta kun näitä eläkejärjestelmiä muutetaan ja kun Kevan roolia muutetaan, se tulee tarkoittamaan myös sitä, että meidän täytyy tässä talossa muuttaa julkisten alojen työkyvyttömyysmääritelmä vastaamaan yksityisen puolen työkyvyttömyysmääritelmää, jotta nämä yhdistelmät puhuvat samaa kieltä. Sen takia, kun tässä kansalaisaloitteessa, mikä tehtiin, vaaditaan lainsäädännön selkeyttämistä ja muuttamista, tulevan hallituksen tehtävänä on aloittaa se muutostyö jo siinä kohtaa, kun Kevan tulevaisuutta pohditaan, jotta me saamme kaikille suomalaisille turvattua eläkkeen jatkossakin, mikä on ilman muuta yhteinen tavoitetila. Suomalaisia voi lohduttaa niin, että eläkkeet tullaan maksamaan ajallaan niin kun pitääkin, mutta se tulee tarkoittamaan muutoksia työeläkejärjestelmiin ja myöskin työkyvyttömyysmääritelmiin. Toivon mukaan tuleva hallitus on siihen valmis hyvin nopealla aikataululla.

18.37 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Oikeastaan tuossa debattiosuudessa sanoin oleellisen tästä itse kansalaisaloitteesta ja myös kiitokset sosiaali- ja terveysvaliokunnalle ja aloitteen tekijöille kuten myös kansanedustaja Jari Ronkaiselle, joka eduskunnassa on ollut tässä liikkeelle panevana voimana ja eteenpäinviejänä.

Tarinat tosielämästä ovat karuja näissä tapauksissa, kun kiistaa on syntynyt siitä, että esimerkiksi aivovamman tai onnettomuuden myötä on jouduttu taistelemaan siitä, saako korvausta vai ei. Tässä oikeastaan voi sanoa, että kaikissa puheenvuoroissa salin oikealta laidalta vasempaan laitaan on tullut esille se, että usein on kyse henkilöstä, jolla ei välttämättä ole voimia, jaksamista, mahdollisuuksia siinä tilanteessa asiaa itse viedä eteenpäin, ja välttämättä kaikilla ei ole myöskään sellaisia omaisia, jotka pystyisivät tätä taistelua käymään, usein aika ylivoimaista vastustajaa vastaan. Sen takia pidän hyvänä sitä, että nyt tämä kansalaisaloite on etenemässä. Tässä on lausuma, joka ei vain edellytä hallitusta tekemään selvitystä vaan itse asiassa edellyttää seuraavaa hallitusta tekemään esityksen eduskuntaan kevätkaudella 2020 tämän asian kuntoon saattamiseksi.

Asia nousi esille viime syksynä muun muassa korkeimman oikeuden päätöksen myötä, ja myös ministeri Häkkänen otti silloin asiaan kantaa ja linjasi syyskuussa 2018, että tarvitaan puolueeton lausuntojärjestelmä siitä, saako korvausta vai ei.

Itse allekirjoitan ja toivon, että tämä selvitystyö ja esitys tulevat nojautumaan siihen, että katsotaan tämä kokonaisuus läpi mutta luodaan myös järjestelmä, jossa syntyy puolueeton taho asiantuntijalausuntoja varten sellaisissa tilanteissa, kun ajaudutaan vakuutuslääketieteelliseen kiistaan siitä, onko kyseinen henkilö oikeutettu saamaan korvausta vai ei. Täällä

on ollut räikeitä esimerkkejä, joissa pahimmissa tapauksissa ei lääkäri ole lainkaan tavannut vakuutuksenottajaa ja päätökset on tehty ja ne ovat olleet täysin kohtuuttomia. Vähintäänkin näissä tilanteissa mutta myös monissa muissa.

Oikeastaan se, minkä takia vielä halusin tähän eduskunnan puhujakorokkeelle tulla, oli se, että lähes kaikkien kansalaisaloitteiden kohdalla olemme edelleen käyneet keskustelua siitä, että kansalaisaloitejärjestelmä vaatii vielä korjausta ja päivittämistä. Mitä tämä sitten tulee olemaan tulevaisuudessa, ehkä kymmenen vuoden päästä, kun useampi vaalikausi on tätä kansalaisaloitejärjestelmää käytetty, sitä emme vielä tiedä, mutta jo nyt liian usein on esimerkiksi erilaisia teknisiä syitä, joiden taakse eduskunnassa on menty näissä kansalaisaloitteissa. Pidän myönteisenä esitystä, joka on tehty — se oli edustaja vasemmistoliitosta, en muista, oliko se edustaja Modig vai Andersson — siitä, että kansalaisaloitejärjestelmä itse asiassa vietäisiin pääsääntönä kohti tällaista toimenpidealoitejärjestelmää, jossa siis kansa osoittaisi ainoastaan tahdonilmaisun siitä, mikä on se, mitä halutaan muuttaa, ja sen jälkeen eduskunnassa valiokuntakäsittelyn kautta käydään keskustelua, onko eduskunta samaa mieltä, ja tämän jälkeen tehdään päätös sitten vastaavalla tavalla kuin tässä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä, että todetaan lausuman kautta, että toimeen ryhdytään, toimeen tartutaan, tai sitten toisena vaihtoehtona on tietysti se, että ei yhdytä siihen eikä se aiheuta toimenpiteitä.

Yksi asia, josta olemme lukuisia kertoja keskustelleet, on se erikoisuus näiden aloitteiden osalta, että meidän kansanedustajien tekemät lakialoitteethan raukeavat vaalikausittain, mikä on ihan perusteltua, sillä eduskunta ja hallitukset vaihtuvat vaaleissa, mutta kansa ei vaihdu, ja sen takia on edelleen järjetöntä, että myös kansalaisaloitteet nollaantuvat siinä vaiheessa, kun hallitus ja eduskunta vaihtuvat. Sitä jättöaikaahan nyt päätettiin pidentää, mikä osittain tätä tilannetta helpotti. Enää ei synny tilannetta, ettei kannattaisi ryhtyä aloitteen keräämiseen, kun se täytyisi jättää tietäen, että eduskunta ei ehdi sitä käsitellä. Nyt on mahdollisuus pitkittää tuo jättö yli vaalien, vaikka nimet olisikin kerätty kyseisen vaalikauden aikana. Itse toivon, että myös tätä pohditaan edelleen, että kansalaisaloitteet eivät vaaleihin raukeaisi, sillä kansa ei vaaleissa vaihdu, ainoastaan eduskunta ja maamme hallitus.

Yksi pohtimisen arvoinen uudistamistarve on myös se, kuinka nopeasti samasta asiasta voidaan tehdä niin sanottuja vasta-aloitteita, uusia aloitteita. Olemme näitäkin jo Suomessa nähneet. Onko se ongelma? Sitä on syytä pohtia. Yhtenä ratkaisuna on esillä ollut, ja itsekin olen sitä esillä pitänyt, tällainen tietynlainen vasta-allekirjoitus, ei-allekirjoitus, kansalaisaloitteen kohdalla. Meillähän oli tiedossa, että sellaiset asiat, jotka jakavat kansaa hyvin vahvasti, saavat allekirjoituksia helpollakin tuon vaaditun 50 000, jopa 100 000 tai enempikin, mutta toisaalta tiesimme, että sen kyseisen asian toinen näkökulma tulee saamaan vähintään yhtä nopeasti vähintään yhtä paljon allekirjoituksia. Silloin voisi miettiä, että kansa voisi allekirjoittaa myös tällaisia ei-allekirjoituksia, ja saisimme tiedon tänne myös siitä näkökulmasta, että 100 000 kansalaista on jotain asiaa tukemassa mutta toisaalta 200 000 on sanomassa ”ei” sille. Tämä voisi myös virtaviivaistaa ja avata tätä tilannetta paremmin, [Puhemies koputtaa] sillä emme vielä ole nähneet sellaista kansalaisaloitetta, että edes enemmistö suomalaisista olisi sen allekirjoittanut.

18.45 **Kauko Juhantalo kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä täytyy antaa kyllä tunnustus edustaja Ronkaiselle ja hänen ahkeralle työlleen. Edustaja Kankaanniemi käytti siinä mie-

lessä hyvän puheenvuoron, että muistutti, että tämä tärkeä asia on tosiaan vuosikymmeniä ollut täällä esillä mutta ei ole mihinkään edennyt.

Tässä kun kuuntelin edustajien Kiljunen ja Nurminen hyviä puheenvuoroja, niin erityisesti tuossa edustaja Kiljusen puheenvuorossa ilmeni tämän asian yksi tärkeä puoli. Aikoinaan asianajajana ja myös täällä eduskunnassa ollessa näitä niin sanottuja valituksia ja muuntohakemuksia joutui paljon kirjailemaan, ja siinä vaiheessa huomasi hyvin useasti, mikä tässä kiikastaa. Se oli tämä edustaja Kiljusen huomio hoitavien lääkäreiden asiantuntemuksesta. Meillä esiintyy kirjavaa käytäntöä seuraamuksen määräämisestä, haitta-asteesta taikka eläkkeestä — toistakymmentä lakia on siellä takana, ja itse asiassa jokaisessa on vähän erilainen tapa. Saatoin huomata näissä tehtävissä sen, että meille muodostui käytännössä niin sanottu suosikkilääkärijärjestelmä, jossa hyvin useasti ihmiset alkoivat kasaantua niiden lääkärien potilaaksi, joilta tavallisen ihmisen mielestä helpolla sai hyvän lausunnon. Tämä on tämän järjestelmän yksi akilleenkantapää, koska on suuri vaara, että asiantuntijalääkäreille, vakuutuslääkäreille, muodostuu ennakkoluulo heti kun he näkevät, että ahaa, tämä on tältä ja tältä lääkäriltä, ja se vaikuttaa vääjäämättä heidän lausuntonsa sisältöön huomaamatta taikka tahallisesti.

Siinä mielessä on hyvin tärkeätä, että nämä lausunnot olisi mahdollisimman hyvin tehty siellä hoitavan lääkärin järjestelmän puolella, asiantuntevasti vakuutuslääkäritoimintaa tuntien ja myös huolellisesti tutkinnan tehden, koska mehän tiedämme hyvin, ettei siellä ylätasolla enää mitään potilasta tutkita. He joutuvat ratkaisun kohteeksi määrätynlaisen rankinglistan mukaisesti, muka tasapainoisesti jokaista asiaa käsitellen, ja sieltä tulee sitten sellaista, mitä on erittäin vaikea muuttaa toiseksi.

Nämä puheenvuorot olivat sikäli erittäin hyviä ja kävivät tähän lähtökohtaan. Ja vieläkin haluan antaa tunnustuksen edustaja Ronkaiselle hyvästä työstä. Kyllä tämä täytyy ensi vaalikaudella tosiaan hoitaa niin, että tämä järjestelmä tulee nykyaikaiseen, oikeudenmukaiseen kuntoon.

18.48 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että edustaja Juhantalo otti tuon yhden seikan esille. Meidän tietysti totta kai pitää kunnioittaa hoitavan lääkärin asiantuntemusta: se on potilaan ja lääkärin — vaikkapa työterveyslääkärin — välinen ehkä jo pitempiaikainen hoitosuhde, ja historian tuntemus on sitä kautta eittämättä varmasti vahva. Mutta kun sekään ei riitä, ja silloin yleensä potilas tässä vaiheessa hakee erikoislääkärin lausuntoa. Mutta sekään ei riitä vakuutuslääkärille, ja tässä sitten rikkoontuu se kaikki, oikeudenmukaisuuden kokemus ja luottamus vakuutuslääkärijärjestelmään. Sitten tuleekin tämä irvokas huomautus mieleeni, että mitä eroa on valelääkärillä ja vakuutuslääkärillä? No valelääkäri on kuitenkin nähnyt potilaan.

Että me pääsisimme tästä eroon, tarvitsisi jollakin lailla tätä järjestelmää ruokkia. Jos vakuutuslääkäri ei oikein luota sen hoitavan lääkärin näkemykseen — ehkäpä juuri jonkun suosikkilääkärijärjestelmän suhteen — niin vakuutuslääkäri voisi osoittaa sen erikoislääkärin, jolta pitää hakea vahvistava lausunto, mutta potilaan oikeusturvan kannalta tämän prosessin pitää olla jatkuva. Meillä tälläkin hetkellä työmarkkinoilla on käytäntö, että jos työnantaja ei vaikkapa sairaspoissaolon kirjoittaessaan tahdo oikein uskoa lääkärin lausuntoa, niin hän voi osoittaa, mihinkä lääkärille sitten pitää mennä, mutta silloin työnantaja maksaa ne kustannukset. Tässä pitäisi olla samantapainen järjestelmä, että vakuutusyhtiö sitten korvaa ne. [Jari Ronkainen: Lääkärintodistuksen!] — Kyllä, nimenomaan.

Sitten näihin kiitoksiin: Luultavasti edustaja Ronkaisella tulee ensi yönä hyvin uni. Kiitos aktiivisuudesta tässä asiassa, ja kiitos valiokunnalle kuitenkin hyvästä vastauksesta tähän aloitteeseen. Kyllä edustaja Heinonen otti oikeita asioita esille, ja tärkeintä olisi, että kansalaislakialoite ei vanhene, vaikka eduskunta vaihtuu. [Jari Ronkainen: Kyllä!] Se olisi pitänyt nyt tässä käsittelyssä, kun sitä pidennystä jättämiseen tehtiin, vain rohkeasti ottaa auki ja säätää tämä samalla kertaa. Mutta näin meillä toimitaan, että kun se olikin kansanedustajan tekemä aloite, [Puhemies koputtaa] niin se ei sitten sopinut tähän pirtaan.

18.51 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Järvinen otti tässä yhteydessä esille puheenvuorossaan Kuntien eläkevakuutuksen Kevan, jolla on kuntapuolen eläkkeissä monopoli, ja nyt sen tuoreen työryhmäraportin, jossa esitetään Kevan jakamista kahtia. Hieman jäin miettimään, kun olen tuolla Kuntaliiton hallituksessa päässyt seuraamaan tämän hankkeen etenemistä, onko sillä vaikutusta vakuutuslääkäritoimintaan, ja noin nopealla ajatuksella ja tutkimisella en kyllä löydä siitä suoraan yhteyttä, heikentäisikö tai vahvistaisiko se jonkun eläkkeen saamiseen liittyviä tekijöitä.

Kevan jakaminen perustuu pitkälti siihen, että yksityinen tuotanto on tullut näille perinteisesti julkisen puolen toimialoille hyvin vahvasti ja se on tuonut tämän järjestelmän tällaiseen tienhaaraan, ja nyt on tällainen esitys, että jaetaan julkiseen ja yksityiseen Kevaan koko nykyinen 50 miljardin pääoman omaava Keva. Se on valtava, valtava muutos, mutta siihen on aika kovat paineet sekä vastuunkantokyvyn osalta että tämän joka tapauksessa maakunta-sote-uudistuksesta riippumattoman kehityksen myötä, kun kaikenlaiset kunnat näyttävät yksityistävän palveluja, ja silloin Kevalle jää maksutaakkaa, mutta maksutuloa ei vastaavasti, ja tässä joudutaan tekemään tietysti tällaisia päätöksiä.

Todellakin jäin miettimään, onko tällä vaikutusta vakuutuslääkäritoimintaan — en sitä kyllä suoraan löydä — mutta koska kysymys on ensinnäkin puolen miljoonan suomalaisen eläketurvan järjestämisestä Kevassa ja valtavasta muutoksesta, niin seuraavan hallituksen on tähän otettava kantaa ja tehtävä huolellista työtä myös tältä osin, ettei tässä tapahdu mitään epäoikeudenmukaisuuksia. Se tieto, minkä itse olen saanut tuolla Kuntaliitossa, on se, että kenenkään eläketurva tässä ei vaarannu, mutta yhdenmukaistamista tapahtuu, eli kunnallisen ja yksityisen bussikuskin välillä päästään vähitellen samaan asemaan. Tämän uudistuksenhan on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2027, eli siirtymäaikaa tässä kyllä on.

18.54 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Vaikka täällä salissa on terveydenhuollon ammattilainen paikalla — ja en tiedä, onko useampia — enkä itse edusta ammattikuntaa, niin kansanedustajana olin hyvin tyytyväinen jo siitä edustaja Ronkaisen aikaisemmasta lakialoitteesta tähän asiaan liittyen. Kuitenkin haluaisin sanoa sen, kuten edustaja Juhantalo tuossa sanoi, että seuraavalle hallitukselle jää paljon asioita hoidettavaksi, muun muassa tämä asia, ja olisi tietenkin ollut hyvin toivottavaa, että edustaja Ronkaisen alkuperäinen lakialoite ja tämä kansalaisaloite olisivat pystyneet etenemään jo tällä vaalikaudella, koska selkeä, ilmeinen ongelma, josta eduskuntakin on nyt hyvin yksimielinen, jää kuitenkin seuraavan hallituksen korjattavaksi. Täytyy toivoa, että asia etenee seuraavan hallituksen toimesta nopeasti, että tällainen mielivaltainen lääkärinlausuntojen kumoaminen kollegalta, joka ei potilasta ole nähnyt, ei enää tässä tasavallassa jatkuisi vaan päästäisiin myös siihen kansalaisten luottamusta entisestään lisäävään järjestelmään, jossa lääkäri hoitaa, tuntee asiakkaan, tuntee tilanteen ja tekee sen pohjalta tarvittavia toimenpiteitä ja ratkaisuja. Myös henkilön oikeusturvankin kannalta välttämätön asia korjata.

18.56 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemelle vain toteaisin, että kyllähän meillä eläke-edut on jo tällä hetkellä yhdenmukaistettu, eli ei meillä ole parempia kunnallisia eläkkeitä kuin mitä meillä on yksityisiä eläkkeitä. [Toimi Kankaanniemi: Järvinen väitti näin!] — Jaa, sepä on aikamoinen uutinen, jos joku lyö semmoisen lain eteen, että kunnalliset eläkkeet ovat parempia. [Toimi Kankaanniemi: Lisäeläkkeitä!] — Eri asia on se, että siellä on aikaisemmin voimassa ollutta lainsäädäntöä, ja sen rahoitus pitää tietenkin huolehtia. [Toimi Kankaanniemi: Niinpä!] On annettu eläkelupaus, ja kun mennään vanhaan järjestelmään riittävän kauaksi, vuosikymmenien taakse, meillä oli käytäntö, jossa valtion ja kunnan puolella oli 66 prosentin eläkekertymä. Ne lupaukset tietenkin täytyy lunastaa. Ne on annettu ihmisille, ja niiden rahoituksesta se on kiinni sitten, kun mahdollisesti käsitellään tätä ehdotusta, että Kuntien eläkevakuutuksen asema arvioitaisiin uudelleen.

Totean sitten tästä itse asiasta eli vakuutuslääkärikysymyksestä, että kyllähän tämä on meillä kaikilla tiedossa, että tämä jäytää kansalaisten oikeudentuntoa ja siellä on ilman muuta tapahtunut oikeusmurhia, joten on selvää, että tähän tarvitaan parannus. Nyt se jää sitten tältä eduskunnalta tekemättä, mikä on tietysti vahinko, [Perussuomalaisten ryhmästä: Jäi edelliseltäkin!] mutta toivon, että kansalaiset valitsevat tänne viisaita päättäjiä ensi eduskuntavaaleissa, ja olen ajatellut itsekin niissä vaaleissa kyllä äänestää.

18.57 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Minäkin aion äänestää, ja toivottavasti tänne tulee sitten hyvä parlamentti.

Mutta kun täällä on esimerkkejä kerrottu tästä vakuutuslääkärien toiminnasta, niin minäkin kerron: Ihmettelen suuresti, kun oli tapaus, jossa oli neliraajahalvaus, siis kaveri oli täysin liikuntakyvytön, ja kyllä sen nyt meikäläinenkin osaa todeta, että tuo on työkyvytön, mutta vakuutuslääkäri oli todennut, että se vamma, joka häneen oli tullut, oli aikaisemmasta tapaturmasta. Tämä neliraajahalvaus oli tullut siitä, kun hän oli tellingiltä rakennuksilla tippunut maahan, ja ihmettelen vain, mitenkähän se on sen vamman kanssa päässyt sinne tellingille [Naurua] ja sitten tipahtanut, ja ei kuitenkaan ollut siitä. Se jäi sitten nuolemaan haavojaan. En tiedä tämänhetkistä tilannetta, siitä on noin viisi vuotta aikaa. Kyllä tässä touhussa joku kohtuus pitäisi olla.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen kansalaisaloitteeseen KAA 4/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.